

Promjene pravne regulative u području visokog obrazovanja, znanosti i zdravstva

Bošnjak, Darko

Source / Izvornik: **Mef.hr, 2022, 41, 27 - 29**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:105:665839>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-19**

Repository / Repozitorij:

[Dr Med - University of Zagreb School of Medicine
Digital Repository](#)

Promjene pravne regulative u području visokog obrazovanja, znanosti i zdravstva

Povodom najavljenih promjena pravne regulative u području visokog obrazovanja, znanosti i zdravstvene zaštite na Medicinskom je fakultetu Sveučilišta u Zagrebu održana sjednica Dekanske konferencije medicinskih fakulteta u Republici Hrvatskoj (23. ožujak 2022. godine). Na sjednici su dekani medicinskih fakulteta na neposredan način upoznati s predstojećim planiranim promjenama u pravnoj regulativi u području visokog obrazovanja, znanosti i zdravstva. Na sjednicu Dekanske konferencije pozvani su državni tajnici Ministarstva znanosti i obrazovanja i Ministarstva zdravstva, s molbom da ukratko prezentiraju propise koji se pripremaju iz njihovih resora.

Nacrt prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti

Državni tajnik Ivica Šušak, dipl. iur., nadležan za visoko obrazovanje, izvijestio je Dekansku konferenciju o tijeku postupka izrade Nacrta prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (Nacrt prijedloga Zakona). Nacrt prijedloga Zakona sačinilo je povjerenstvo od 23 člana sastavljeno od predstavnika svih devet javnih sveučilišta, predstavnika Vijeća veleučilišta i visokih škola, javnih znanstvenih instituta, privatnih sveučilišta te predstavnika Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja.

Posebno je pritom istaknuto da osnovu za donošenje novog zakonskog okvira u visokom obrazovanju i znanosti čini Nacionalni plan oporavaka i otpornosti 2021. – 2026. Vlade Republike Hrvatske (dalje u tekstu: NPOO), koji predviđa modernizaciju i digitalizaciju visokog obrazovanja i znanosti, što će omogućiti sveobuhvatnu digitalnu preobrazbu visokog obrazovanja te infrastrukturna ulaganja usmjerena k ostvarivanju ciljeva zelene i digitalne Europe.

Uz navedeno, promjene u pravnoj regulativi trebaju omogućiti hrvatskim visokim učilištima i znanstvenim institutima ostvarenje ciljeva prihvaćenih na razini Europske unije. Ti su ciljevi većinom objedinjeni u dvama ključnim dokumentima – Komunikaciji Komisije o uspostavi europskog obrazovnog prostora do 2025. te Komunikaciji Komisije Novi eu-

ropski istraživački prostor (EIP) za istraživanje i inovacije.

Uspostava europskog obrazovnog prostora trebala bi biti ostvarena suradnjom visokih učilišta u združenim studijima i zajedničkim kolegijima, lakšom mobilnošću studenata, uspostavom transnacionalne suradnje koja bi omogućila objedinjavanje resursa, znanja i infrastrukture, uspostavom sustava automatskog priznavanja kvalifikacija i razdoblja studiranja te poticanjem na specijalizirane obrazovne programe za napredne tehnologije.

Prema Novom EIP za istraživanje i inovacije, kao važni ciljevi posebno su navedeni uspostava ulaganja u reforme u području istraživanja i inovacija, mobilnost istraživača te slobodni protok znanja i tehnologije, komercijalizacija rezultata istraživanja i inovacija, te osiguranje dostupnosti izvrsnosti svim istraživačima u Europskoj uniji.

Nacrtom prijedloga Zakona uvode se bitne promjene u osnivanju i unutarnjoj organizaciji visokih učilišta i njihovih sastavnica. Njima se jasno propisuju razlike između sastavnica sveučilišta s pravnom osobnošću i bez nje.

Visoka učilišta više neće moći osnivati županije, gradovi i općine te nije više predviđena mogućnost osnivanja visokog učilišta pod nazivom visoke škole, odnosno predviđa se da će visoke škole postati veleučilišta, a s navedenom će promjenom uskladiti svoje nazive.

Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje, znanost i tehnološki razvoj, kao naj-

više savjetodavno i stručno tijelo koje se brine za razvoj i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti, visokog obrazovanja i tehnološkog razvoja u Republici Hrvatskoj, dobiva stratešku ulogu, a administrativna i stručna potpora tijelul prelazi s Agencije za znanost i visoko obrazovanje na Ministarstvo znanosti i obrazovanja.

Nacionalno vijeće za visoko obrazovanje, znanost i tehnološki razvoj dobiva nadležnost u donošenju minimalnih etičkih standarda te nacionalnih sveučilišnih, znanstvenih i umjetničkih kriterija za pojedina znanstvena, odnosno umjetnička područja ili polja.

Nacionalni sveučilišni, znanstveni i umjetnički kriteriji donosili bi se na prijedlog Rektorskog zbora i nadležnoga matičnog odbora i bili bi objavljeni u Narodnim novinama. Dodatni kriteriji za izbor u zvanja bili bi objavljeni na hrvatskom i engleskom jeziku na mrežnim stranicama visokog učilišta, odnosno znanstvenog instituta.

Minimalni etički standardi Nacionalnog vijeća za visoko obrazovanje, znanost i tehnološki razvoj bit će visokim učilištima osnova za usklađivanje svojih etičkih kodeksa i etičkih postupaka.

U postupcima izbora u zvanja ukida se mogućnost pokretanja postupka izbora u znanstveno zvanje na osobni zahtjev, a pojednostavljuje se postupak izbora u znanstveno-nastavno zvanje i na radno mjesto. U buduću bi se napredovanja u viša znanstveno-nastavna zvanja te izbori u naslovna zvanja obavljali bez natje-

čaja, po sličnom postupku kako se po važećem Zakonu obavljaju postupci reizbora u zvanja. Nadalje, uveo bi se i neograničen broj reizbora na radna mjesta.

Dekanska konferencija je posebno upozorila na odredbu kojom bi nastavniku i znanstveniku prestao ugovor o radu radi odlaska u mirovinu istekom akademske godine u kojoj je navršio 67 godina života. Navedenom odredbom stvorila bi se neravnopravnost zaposlenika na visokim učilištima i znanstvenim institutima budući da bi se na druge zaposlenike primjenjivale odredbe Zakona o radu, koji propisuje kao razlog za prestanak ugovora o radu navršenje 65 godina života. Rad nastavnika i znanstvenika bilo bi moguće i produžiti od 67 do 70 godina života uz financiranje iz vlastitih sredstava visokog učilišta.

Državni tajnik je također istaknuo da se Nacrtom prijedloga Zakona sustavno rješava pitanje nadzora nad svim tijelima sveučilišta. Time bi se uspostavili jasni i transparentni mehanizmi kontrole nad zakonitošću rada tijela sveučilišta, osobito u odnosu na zakonom utemeljeno trošenje proračunskih sredstava i odgovorno upravljanje drugim resursima.

Novim prijedlogom Zakona, umjesto sveučilišnog savjeta, uspostavlja se sveučilišno vijeće na javnom sveučilištu s jasno definiranim ovlastima i zadaćama.

Dekanska konferencija je na tekst Nacrta prijedloga zakona u prethodnom savjetovanju istaknula potrebu izmjene odredbi o sveučilišnom vijeću koje se odnose na sastav i nadležnost sveučilišnog vijeća. U objavljenom tekstu na e-savjetovanju prihvaćene su primjedbe koje se odnose na nadležnost i sastav sveučilišnog vijeća. Utvrđeno je da sveučilišno vijeće obuhvaća sedam članova od kojih tri imenuje senat, a tri osnivač. To, s jedne strane, omogućuje da zakonske odredbe djelotvornije postignu svrhu zbog koje je sveučilište dobilo ustavno jamstvo na autonomiju, a s druge strane, prihvaća se prethodno navedeno pravo osnivača na nadzor zakonitosti rada i kroz tijela javnih sveučilišta.

Čelnici sveučilišta i njegovih sastavnica su rektori i dekani. Prvotnim Nacrtom prijedloga zakona bilo je utvrđeno da se rektor bira na vrijeme od šest godina i da se mandat ne može ponoviti. U konačnom Nacrtu prijedloga Zakona utvrđeno je da se rektor bira na vrijeme od četiri godine i da se mandat može još jedanput ponoviti. Uvode se i novi razlo-

zi za prestanak mandata rektora, zasnivanje radnog odnosa s drugom pravnom osobom izvan matičnog sveučilišta, ostvarivanje prava na mirovinu te prestanak ugovora o radu u punom radnom vremenu.

Dekanska konferencija je upozorila na nelogičan pristup u definiranju uvjeta za rektora i dekana, kojim se definira da oboje dužnosnika moraju biti u punom radnom vremenu na sveučilištu, odnosno fakultetu, kojim se ne vodi računa o nastavnicima koji rade u integriranim (kumulativnim) radnim odnosima jer ti nastavnici ne bi mogli obnašati dužnosti bez da prethodno prestanu s radom u zdravstvenoj ustanovi. Nadalje, primjedba je bila i da se Nacrtom prijedloga zakona propisuju samo ovlaštenja rektora javnih sveučilišta, koja ne bi vrijedila za privatna sveučilišta, čime bi došlo do neujednačenih ovlasti rektora na različitim privatnim sveučilištima.

Studentski predstavnici u senatu i fakultetskom vijeću koje biraju studenti činili bi **10%** (trenutno **15%**) članova senata, odnosno fakultetskog vijeća, od čega **20%** mogu biti studenti posljediplomskih studija.

Nadalje, studentski predstavnici u senatu i fakultetskom vijeću ne bi sudjelovali u glasanju u postupku izbora nastavnika i suradnika na radna mjesta.

Državni tajnik je posebno istaknuo da bi se Nacrtom prijedloga Zakona povećala kontrola države pri osnivanju novih visokih učilišta i novih studijskih programa. Upozorio je da se smanjuje broj osoba koje upisuju tercijarno obrazovanje, a raste broj nepopunjenih mjesta na visokim učilištima. Omjer kandidata i slobodnih mjesta 2015./2016. bio je 1:1,14, a 2018./2019. pao je na 1:0,82, čime je

11.341 mjesto ostalo slobodno (MOZVAG, 2019.).

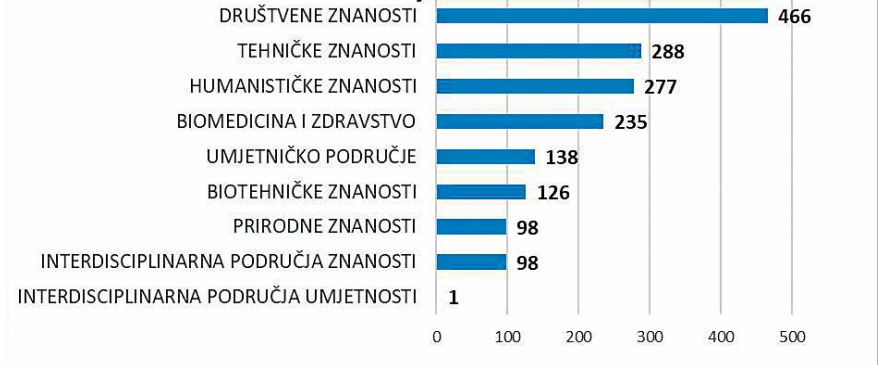
S druge strane, iako se broj osoba koje upisuju visoko učilište smanjuje, broj studijskih programa raste. U 2018. evidentirana su 1473 studijska programa, dok je taj broj u veljači 2022. iznosio 1727 studijskih programa, što je povećanje od gotovo 18 %. Iz donje slike također se može utvrditi da se najveći broj studija ustrojava i izvodi u društvenom i humanističkom području, uz neproporcionalno velik broj studenata na ekonomskim i pravnim studijima.

Novost je i što studenti u redovitom statusu ne bi mogli biti u radnom odnosu niti obavljati samostalnu djelatnost obrta te što bi sva visoka učilišta bila obvezna voditi elektroničke evidencije u sustavu visokog obrazovanja te izdavati digitalne diplome.

Posebno značajna promjena uvodi se u načinu financiranja visokog obrazovanja u sklopu cjelovitog programskog financiranja. Cjelovitim programskim financiranjem visokog obrazovanja reformirao bi se sustav financiranja visokog obrazovanja u sustav temeljen na kvaliteti, relevantnosti i socijalnoj osjetljivosti visokog obrazovanja te međunarodnoj prepoznatljivosti. Uspostavila bi se veza između rezultata vrednovanja i programskog financiranja institucija u području visokog obrazovanja. Uvođenje novog modela učinkovitog financiranja javnih sveučilišta i ostalih javnih visokih učilišta planira se provesti programskim sporazumima koji obuhvaćaju znanstveno-istraživačku i nastavnu djelatnost sveučilišta te nastavnu djelatnost ostalih javnih visokih učilišta.

Programskim ugovorom utvrdilo bi se višegodišnje financiranje javnog visokog

Broj studijskih programa prema području znanosti/umjetnosti

Broj studijskih programa 2022. (Izvor: MZO)

učilišta, odnosno javnog znanstvenog instituta i njime bi se ugovorilo ostvarivanje unaprijed definiranih ciljeva visokog učilišta, odnosno znanstvenog instituta usklađenih s nacionalnim strateškim dokumentima.

Programski ugovor zaključivao bi ministar s javnim visokim učilištem, odnosno javnim znanstvenim institutom na razdoblje od tri godine.

Dekanska konferencija upoznala je državnog tajnika za visoko obrazovanje sa specifičnostima obavljanja djelatnosti i izvođenja nastave iz područja Biomedicine i zdravstva.

Tom prilikom je istaknuto da biomedicinsko područje u okvirima hrvatske znanosti i visokog školstva nosi najveći dio ukupne znanstvene produkcije te organizira i provodi vrlo zahtjevnu integriranu preddiplomsku i diplomsku, poslijediplomsku sveučilišnu i specijalističku biomedicinsku edukaciju.

Detaljni prijedlozi izmjena i dopuna pojedinih odredbi Nacrta prijedloga Zakona dostavljeni su Ministarstvu. U njima je težište dano na potrebama za

rješavanje integriranih (kumulativnih) radnih odnosa nastavnika, budući da na visokim učilištima zdravstvenog usmjerenja natpolovična većina nastavnika radi u takvim radnim odnosima. Predloženo je da se na sličan način, kao što je to propisano i u zakonu koji uređuje zdravstvenu djelatnost, uvrste odredbe koje se odnose na integrirani rad te izvođenje nastave u zdravstvenim ustanovama.

Posebno je istaknuta potreba da se dopunama Nacrta prijedloga zakona jasnije definiraju nastavne baze, kliničke bolnice te mogućnosti izvođenja kliničke nastave u inozemstvu ako to dopuštaju inozemni propisi.

Za uvođenje novog modela financiranja javnih sveučilišta i ostalih javnih visokih učilišta Dekanska je konferencija predložila prijelazno razdoblje od dvije godine od stupanja na snagu Zakona. Naime, za prelazak na novi način financiranja trebalo bi prirediti iznimno velik broj podataka koji se moraju detaljno analizirati kako ne bi došlo do nepopravljivih poteškoća i zastoja u radu visokih učilišta i znanstvenih instituta.

Nacrt prijedloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o zdravstvenoj zaštiti

Državni tajnik u Ministarstvu zdravstva prim. Željko Plazonić, dr. med. osvrnuo se na neke bitne promjene u Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenoj zaštiti.

Naveo je da je cilj predviđenih promjena centralizacija sustava upravljanja hitnom medicinom te standardizacija svih bolničkih procesa. Promjene imaju za cilj ostvarivanje financijske održivosti budući da gotovo sve zdravstvene ustanove generiraju gubitke, a posebice klinički bolnički centri.

Izmjenama i dopunama zakona predviđaju se novi oblici medicinskih usluga i dodatno se uređuje organizacija turističkih ambulanti. Domovi zdravlja prema tom bi se prijedlogu objedinili tako da bude jedan dom zdravlja po županiji.

Darko Bošnjak